יט: ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

והתניא. כגימותא הקובר את מתו כו'. הקשה כתוספות הרב אמאי לא קאמר כתנאי ורב ששת כאבא שאול ורב הונא כתנא קמא [א] ושמא משום דבריתא מזכיר לשון בטלו וקאמר לדידיה ימים לא בטלו מ"כ לא סבירא הבריתא כרב ששת דרב ששת קאמר ימים נמי בטלו משום דלשון בטלו משמע כבולו כן נראה לי:

הלכה כאבא שאול. נראה דהלכה כמותו בכל מאי דפליג אתנא קמא בין במקצת היום כבולו בין לענין אם לא גילח מדלא מפליג בהלכה כאבא שאול במקצת היום כבולו ולא בגילח הרי"ן בירושלמי מקשה לרבנן דאבא שאול מה בין יום שלשים ליום שמיני דקאמר מקצת היום כבולו ומגלח ערב הרגל ויום שלשים לא אמר מקצת היום כבולו שיהא מגלח בו ומשני משום כבוד הרגל התינוק תדע [ב] שהרי חל שמיני שלו בערב הרגל מגלח ערב הרגל ואילו חל שלשים בשבת אינו מגלח בערב שבת: **אתיא** פרע פ"ע מנזיר. יש שאומרים שאסור לאבל להיות סורק ראשו לאמר שבעה משום דאמרינן (נזיר דף מב.) נזיר חופף ומספסף אבל לא סורק ואין יכולין מנזיר ואין נראה כלל דהא בנזיר אסור ודאי שאפילו תגע שערו אסור אבל לענין אבילות שהוא משום יפוי לא ובשעת מעשה שאלתי ממורי ריב"א והתיר לי והר"ר יום טוב פירש כיון דקיימא לן מקצת יום שבעה בכולו ועולה לבאן ולכאן מקצת היום בכולו ויכול לגלח ביום עשרים ותשעה [ג] ובתוספות הרב לא פירש כן דלא אמרינן שיהא יום שבעה לשני ימים לענין שלשים יום: **תלתין** הוו. ולבר פדא דאמר בנזיר בפ"ק (דף ה.) נזיר להזיר כ"ט אסור שלשים שרי ומזירות הוא עשרים ותשעה יום לדידיה מ"מ סבר על כרחך כדפירש אבא שאול מיהו יש לומר לכתחילה אינו מגלח בנזיר עד שלשים יום מדרבנן כדמשמע הכא וכירושלמי מקשה מן המשנה (שם דף טז.) דאמר גלח ביום שלשים יצא ומשני תמן לשעבר הכא ממילה והיינו כדפרישית:

שאסור ברחיצה עד הערב. פי' בקונטרס ולערב יכול לרחוץ גופו בצונן אי נמי פניו ידיו ורגליו אבל כל גופו בחמין לא דאסור לרחוץ כי"ט מ"ג יש לפרש בחמי טבריא מ"ג לשעוף מותר כדמ' פרק בירה (שבת דף לט: ושם) אי נמי בחמין שהוחמו בקרקע ואמר בפרק בירה מחלוקת בחמין שהוחמו בכלי יא"ת מאי שנא דלא אמרינן מקצת היום כבולו בשלישי ובשביעי לרבנן * ובשביעי לאבא שאול שרינן על ידי מקצת היום כבולו וכי תימא משום דאפשר לרחוץ ביו"ט ולא יהא ניוול תינח רחילה אלא ביבום מאי איכא למימר ואין נראה לר"י דבאבילות שבעה ממיר טפי בה"ג מפרש הוא הדין רביעי וחמישי אסור עד הערב ע"כ פי' בתוספות * והרי"ט פירש עד הערב היינו [ד]מבערב י"ט ולאפוקי דלא שרי מן הנקר ונראה דהוא הדין בבבום מותר לערב מעי"ט ולפירושו נראה דשבעה קודם הרגל אלינא דרבנן מותר מבערב י"ט ומדקאמר הכל מודים פירוש אפילו אבא שאול דשרי בשביעי מן הנקר הכא מודה לרבנן דלא שרי מן הנקר אלא יש לו דין שביעי לרבנן: **קברו** ברגל רגל עולה לו מן המנין שלשים או אינו עולה. פירש בתוספות דהוא הדין למיבעיא לן בקברו שני ימים קודם הרגל וקשיא לן דהא בסמוך משמע דפשיטא בקברו שני ימים קודם הרגל דקאמרינן מאי לאו אסיפא לא אריסא משמע דבריסא ניחא ליה והשתא היה הכי רולה לומר דתרוייהו מיבעי ליה וכי פשיט נעי למיפשט הכל ומשני דלא מיפשטו הכל: **דלא** נוהגין מצות שבעה ברגל. ימיהו דבריס שבלינעא נוהגין כדמשמע פ"ק דכתובות (דף ד. ושם) דקאמרינן כל אותן הימים הוא יתן בין האנשים ובין הנשים מסייע ליה לרבי יוחנן וכן פירש הרב בשם רבו ממתני' מלי למיפשט דאינו עולה למנין שבעה דקתני מפסיקין ואין עולין וכלל הפחות חיירי לענין שבעה ומיהו יש לומר דנותן טעם מגין לו פשוט דמתניתין חיירי שאינו עולה למנין שבעה אימא לענין שלשים: **ומלאכתו** נעשית ע"י אחרים. אפילו בגיתו * אע"ג דאמר לעיל בפ"ב (דף יא:) היתה מלאכתו ביד אחרים בתוך ביתו אסור לעשות בגתיהם מותר וי"ל דהכא מיירי בדבר האבד:

שבבר

והתניא [ו]הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שבעה שמונה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שלשים ומגלח ערב הרגל אם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל אבא שאול אומר [א]מותר לגלח אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזרת שבעה כך מצות שבעה מבטלת גזרת שלשים שבעה והאנן שמונה תנן [ב]קסבר אבא שאול מקצת היום כבולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן [ג]אמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא [ד]הלכה כאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול [ה]כשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת כמאן אזלא הא דאמר רב עמרם אמר רב אבל כיון שעמדו מנחמין מאצלו מותר ברחיצה כמאן כאבא שאול אמר אביי הלכה כאבא שאול ביום שבעה ומודים חכמים לאבא שאול ביום שלשים דאמרינן מקצת היום כבולו רבא אמר הלכה כאבא שאול ביום שלשים ואין הלכה כאבא שאול ביום שבעה ונהרדעי אמרי [ו]הלכה כאבא שאול בזו ובזו [ז]דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל שלשים יום מנלן יליף פרע פרע מנזיר כתיב הכא [ח]ראשיכם אל תפרעו וכתיב התם [ט]גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף כאן שלשים והתם מנלן [י]אמר רב מתנה [יא]סתם נזירות שלשים יום מאי טעמא אמר קרא [יב]קדוש יהיה יהיה בגימטריא תלתין הוו אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודין [יג]כשחל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב אמר רב נחמיה בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא דיתבי וקאמרי הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע איכא דאמרי אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע דיתבי וקאמרי הכל מודים שאם חל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב בעא מיניה אביי [יד](מרבא) קברו ברגל רגל עולה לו למנין שלשים או אין רגל עולה לו למנין שלשים [טו]למנין שבעה לא קמיבעיא לי דלא נהגא מצות שבעה ברגל כי קא מיבעיא לי למנין שלשים דקא נהגא מצות שלשים ברגל מאי א"ל אינו עולה איתיביה [טז]הקובר את מתו שני ימים קודם הרגל מונה חמשה ימים אחר הרגל ומלאכתו נעשית ע"י אחרים ועבדיו ושפחותיו עושים בצינעא בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין עמו שבבר

והתניא. סייעתא: **שכשם** [ט] **שגזרת שלשה מבטלת שבעה.** לכי קבר מתו שלשה ימים לפני הרגל אינו יושב לאחר הרגל כלום: **כך** [כ] **גזרת שבעה מבטלת גזרת שלשים.** לכי קבר מתו שבעה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים דאפילו לא גילח ערב הרגל מגלח אחר הרגל: **ויום** [ג] **שבעה עולה לכאן ולכאן.** דאמיב נמי שמיני: **היון שעמדו מנחמים מאצלו.** היינו ביום ז': **כמאן דאכא שאול.** דאמר עולה לכאן ולכאן דאמיב נמי שמיני דמבטל ממנו גזרת שלשים: **ומודים הן לאבא שאול.** ביום שלשים לקבורת מתו דמותר לגלח דלא בעינן שלשים שלימין דאמרינן מקצת היום כבולו: **מנלן.** דשלשים יום אסור בגילוח: **ראשיכם אל תפרעו.** הא שאר אבלים מייבים משמע: **הכל מודים.** אפילו אבא שאול דאמר מקצת היום כבולו: **שאסור ברחיצה עד הערב.** דודאי שלא שלימין בעינן עד הערב ולערב רוחץ בצונן או יממין עד חולו של מועד וירחץ בחמין: **למנין שבעה לא קמיבעיא לי.** דודאי אינו עולה דודאי לא נהגא מצות שבעה ברגל דהא אינו אסור בגילוח בגמרא הסמכל ואינו נוהג בכפיית המטה: **דהא נהגא מצות שלשים ברגל.** דהא ברגל נמי אסור בגילוח ובתספורת כשלשים: **ואין רבים מתעסקין עמו.** כלומר אין נריכין לנחמו אחר הרגל שכבר נחמוהו שבעה ימים ברגל: כל

[א] תוס' ד"ה והתניא כו' ושמא משום דבריתא מזכיר לשון בטלו וקאמר לדידיה ימים לא בטלו כו'. כיונתם דמש"ה לא קאמר דשם בתנאי דגיחא ליה למימר בלשון והתניא משום דמיתי קיימא לה"ה ולאפוקי מר"ש דהא ר"ש פי' לשון בטלו דמתני' דמשמע בטלו יח"ק דבריתא נמי נקט לשון בטלו ואפ"ה קאמר דלא בטלו ימים וזה דלא מר"ש אלא מר"ח. ולזה נתכוון רש"י ז"ל ד"ה והתניא קייתא בגלע"ד ודו"ק. ובש"ס מקום שמואל (סי' מא) הבין דבר התוס' על דרך רחוק ולפיכך כתבתי פה הגלע"ד. אחרי שנים רבות שמתבתי זה נדפס ספר יד דוד וראיתי שנותנו לדעתו ונה והבאתי: ב) ברי"ה אתיא פרע פרע מנזיר יכי' ובתוספות הרב לא פירש כן. נ"ב וכן מוכין דבר התוס' בריבור הקודם בשם הירושלמי לאסור לגלח בע"ש שאסור לגלח ולא כפי' האחרונים ז"ל שנשאו ראם לבקל נזה. כי מי יקל ראשו נגד ירושלמי המפורש בתוכרת לא פליג עליה תלמודא דידן ועיין שו"ת כרם שלמה סי' סח ובס"מ פי"ד מה' ש"ץ אות ד:

[ג] גמ' למנין שבעה לא קמיבעיא לי דלא נהגא מצות שבעה ברגל. עי' לקמן דף כג ע"ב ים אמילת בשבת: תוס' ד"ה שאסור ברחיצה וכו' ובשביעי לאבא שאול. ל"ל ובשמיני: **בא"ד** והר"ש פירש וכו'. עי' לקמן דף כג ע"א תוס' ד"ה ואמר לאחותה: ד"ה ובלאבא וכו' אע"ג דאמר לעיל. תמוה לי הא הכא מקרי רק אחר שבלמו ז' ימים מתחילת אבילות ולע"נ:

[ד] תוס' ד"ה והתניא כו' ושמא משום דבריתא מזכיר לשון בטלו וקאמר לדידיה ימים לא בטלו כו'. כיונתם דמש"ה לא קאמר דלא בטלו ימים מתנאי דגיחא ליה למימר בלשון והתניא משום דמיתי קיימא לה"ה ולאפוקי מר"ש דהא ר"ש פי' לשון בטלו דמתני' דמשמע בטלו יח"ק דבריתא נמי נקט לשון בטלו ואפ"ה קאמר דלא בטלו ימים וזה דלא מר"ש אלא מר"ח. ולזה נתכוון רש"י ז"ל ד"ה והתניא קייתא בגלע"ד ודו"ק. ובש"ס מקום שמואל (סי' מא) הבין דבר התוס' על דרך רחוק ולפיכך כתבתי פה הגלע"ד. אחרי שנים רבות שמתבתי זה נדפס ספר יד דוד וראיתי שנותנו לדעתו ונה והבאתי: ב) ברי"ה אתיא פרע פרע מנזיר יכי' ובתוספות הרב לא פירש כן. נ"ב וכן מוכין דבר התוס' בריבור הקודם בשם הירושלמי לאסור לגלח בע"ש שאסור לגלח ולא כפי' האחרונים ז"ל שנשאו ראם לבקל נזה. כי מי יקל ראשו נגד ירושלמי המפורש בתוכרת לא פליג עליה תלמודא דידן ועיין שו"ת כרם שלמה סי' סח ובס"מ פי"ד מה' ש"ץ אות ד:

[ה] גמ' אבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול. ל"ל דאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול דאמר מקצת היום כבולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן